

Прилагане на интердисциплинарния подход в часовете по български език и литература във втори клас

Мая Г. Драгоева

ОУ „Христо Ботев“, град Раковски, област Пловдив

***Резюме:** В статията е представена същността на интердисциплинарния подход и възможността той да се използва в часовете по български език и литература. Показани са добри практики в езиковото обучение, които имат мултидисциплинарен характер, като реализират връзки между различни учебни предмети.*

***Ключови думи:** интердисциплинарен подход, български език, литература, добри практики.*

Implementation of the interdisciplinary approach in the Bulgarian language and Literature classes in the second grade

Maya G. Dragoeva

OU „Hristo Botev“, grad Rakovski, obl. Plovdiv

***Summary:** The article presents the essence of the interdisciplinary approach and the possibility of using it in Bulgarian language and Literature classes. Good practices in Bulgarian language teaching are shown, which have a multidisciplinary character, realizing connections among different subjects.*

***Keywords:** interdisciplinary approach, Bulgarian language, Literature, good practices*

Съвременният учител е изправен пред предизвикателството да задържи вниманието на учениците за по-дълго време и да предизвика интерес в тях. Същевременно трябва да бъдат усвоени предвидените знания в Държавните образователни стандарти. Необходимо е да намерим начин да мотивираме учениците и да ги превърнем в активен субект в процеса на обучение. Учениците трябва да бъдат провокирани, заинтригувани, за да развият умения за намиране на свои собствени решения на възникналите проблеми.

Изграждането на активни, творчески и самостоятелни личности изисква в обучението да бъдат използвани форми и методи, които да гарантират усвояване и интегриране на учебното съдържание, да стимулират мисловната дейност, да осигуряват мотивация и желание за учене.

Интердисциплинарният подход дава възможност да се обогатят часовете по български език и литература. Прилагането му се оказва предизвикателство за учителите, но предизвика интерес сред учениците. Отначало те бяха изненадани и задаваха въпроса: „Какъв час имахме?“. Отговорът ми беше: „Хареса ли Ви“? . Положителният отговор на учениците ме насърчи да продължа в тази насока. Урокът, поставен по този начин,

повишава ефективността и привлекателността на обучението. Учениците са поставени в активна позиция, като по този начин самостоятелно усвояват знания, формират умения.

Интердисциплинарният подход е един от фундаментите за реализация на развиващата роля на образованието. „Доскоро интердисциплинарният подход се разглеждаше като се запазваха границите между дисциплините при решаване на познавателния проблем и откриване на допирни точки при решаването на реални дидактически казуси. В своята публикация, Неминска допълва, че „днес, на базата на изследователската основа, интердисциплинарният подход се разглежда като възможност за допълващи и развиващи елементи в методиките на обучение“ (Неминска 2015, стр.16).

Интердисциплинарният подход ни дава възможност да постигнем поставените цели по различен начин. Тенденциите са за създаване на модели „които изграждат знания, умения и отношения чрез решаването на житейски проблеми, дискусии и сътрудничество между обучаваните. Основна роля на учителя е ролята на „посредника“, който формулира задачи, контекст и средства за изпълнение на задачите, подпомага учениците и предоставя информация за резултатите“ (Неминска 2015, стр. 20)

Интердисциплинарното обучение е процес, в който учениците се насърчават да възприемат, коментират, разсъждават от гледна точка на множество дисциплини, да откриват отговори и да представят резултати. Целта е да се създаде интердисциплинарно звено между две, три или повече дисциплини. Интердисциплинарното обучение няма да замени отделните дисциплини, а ще сближи, допълни, развие и надгради обучението (Неминска 2015, стр. 27).

Целта на настоящата публикация е да се популяризират добрите практики в обучението по български език и литература, реализирани чрез интердисциплинарния подход.

Задачите, които си поставих, са:

1. Да се представят елементи от примерни уроци по български език и литература;
2. Да се изведат връзки и зависимости между българския език и родинознание и музика;
3. Да се мотивират учениците за постигане на по-добри резултати в учебния процес.

Българският език е водещ предмет в нашето образование. В начален етап една от задачите по български език е да се развива в оптимална степен за възрастта устната и писмена реч на учениците.

Обучението по български език и литература е свързано със запознаването на учениците с езиковите факти, правописните, правоговорните и пунктуационните правила. В съдържанието на учебните единици е включена малка по обем научна информация, която се усвоява предимно по индуктивен път. Доброто владение на българския език осигурява формирането на познавателни и комуникативни знания и умения, които се явяват основни за ученика и му позволяват да придобива успешно нови знания, умения и компетенции по всички учебни дисциплини, те са и основа за непрекъснатия процес на личностното му образование и самообразование. Тези факти и възрастовите особености на учениците поставят редица изисквания към учебната задача в уроците по български и литература в начален етап и го издигат като важен фактор за овладяване и практическо приложение на знанията за строежа на езика¹.

Интердисциплинарният урок по български език е на тема „Разпознавам изреченията в българския език“. Той е свързан тематично с урока по Родинознание „Жива и нежива природа“. Очакваните резултати по съответните предмети са:

Български език:

---

¹ Виж: web.mon.bg/bg/1997

- Разбира смисловата цялост на изречението.
- Свързва правилно думите в изречение.
- Отделя изреченията в текста, като означава началото и края им.
- Оформя пунктуационно правилно съобщително и въпросително изречение. (Димитрова 2017, стр. 30)

Родинознание:

- Посочва примери за жива и нежива природа и за връзката между тях. (Василева, Цветанска 2017, стр. 26)

В хода на урока се актуализират знания за изречението. В упражненията по български език се съдържа информация за живата и нежива природа. Учениците трябва да:

- **подредят думите в изречение:** заобикаля, ни, което, всичко, природа, наричаме
- **да довършат изречения:**
Природата се дели на _____ и _____. Хората, животните и растенията са представители на _____ природа.

- **да изберат подходящи думи за всяко изречение:**

_____ ни дава светлина и топлина. _____ утолява жаждата.
_____ го вдишваме непрекъснато. _____ е нужна на растенията.

- **да отделят изреченията в текста, като отбележат началото и края на всяко изречение по подходящ начин:**

Слънцето се скри зад облаците от небето полетяха пухкави снежинки те завиха с дебел юрган малките семенца какво ли ще се случи напролет;

- **да открият изречението и да го препишат правилно; да определят броя на думите в него; да запишат какво по цел на изказване е изречението:**

Защоживатаприроданеможедасъществувабезнеживата;

- **групова работа** – учениците отговарят на въпроса от предходното упражнение;
- **Как да помогнем на природата? – мозъчна атака.**

Празниците са желани и очаквани от всички нас, включително и от учениците. Те носят много радост за малки и големи. Какво по-подходящо време за разчупване на рамката на преподаване?

В часа по **четене** се запознах с поетичната творба на Гео Милев „Дядо Коледа“. Заложените в програмата очаквани резултати по четене са:

- да се усъвършенства умението за възприемане и осмисляне на стихотворение;
- да се усъвършенства четивната техника (Димитрова 2017, стр.40)

Въвеждането на темата става с изпълнение от децата на коледарските песни „Коледа“ (Коладе, ладе) и „Станенине, господине“. Поставя се въпрос: „С кой зимен празник са свързани тези песни?“. Учениците разказват за Коледа – за традициите и обичаите в семействата. Поставя се темата на урока и се отговаря на въпроси, свързани с текста.

С изпълнението на песните, с неравномерна пулсация на две, учениците натрупват слухов опит и подготвят представянето ѝ на следващ етап. В края на часа песента „Станенине, господине“ се изпълнява само от момчетата в класа като коледарска дружина. Акцентира се, че коледуват само мъжете, които благославят всяка къща за здраве и берекет.

В духа на българската традиция, за края на часа, учениците изиграха право хоро, докато пеят песента „Малка мома цвете брала“.

Предаването на традициите от поколение на поколение запазват нашата идентичност, дава възможност да вникнем по-дълбоко в българския бит и култура и да съхраним народната мъдрост, събирана през вековете. Любовта към „всичко българско и родно“ трябва да се предаде на следващото поколение.

Сходството на темите по четене и музика дават възможност за взаимно допълване и разнообразяване на часовете и постигане на **очакваните резултати и по музика:** изброява характерни елементи на коледуването и изпълнява народни песни, свързани с изучавания обред (Калоферова, Сотирова, Драганова 2017, стр. 32).

Доброто съгласуване на урочните дейности дава възможност на малките ученици да се стимулира и мотивира самостоятелното взимане на решения, да се преодолява тяхната стеснителност, да им се предоставя възможност за изява. Учителите трябва да окуражават децата да изследват заобикалящия ги свят, да усвояват базови знания и умения, да овладяват стратегии за ефективно решаване на задачи от живота. Интелектуалният детски труд се характеризира със самостоятелност, активност и рефлексивност. Той трябва да изгради личности, способни да се справят с предизвикателствата на утрешния ден.

Литература

Димитрова, П. (2017). *Книга за учителя български език*. София: Просвета плюс.

Димитрова, П. (2017). *Книга за учителя по литература за втори клас*. София: Просвета плюс.

Калоферова, Г., В. Сотирова, Р. Драганова. (2017). *Книга за учителя по музика за втори клас*. София: Просвета плюс.

Василева, Е., С. Цветанска. (2017). *Книга за учителя по околна среда за втори клас*, София: Просвета плюс.

Неминска, Р. (2015). Методи на интердисциплинарно обучение. *Българско списание за образование*. 2015, №2, 115-125.

Неминска, Р. (2015). *Интердисциплинарното обучение (I-IV клас)*. София: Фондация Буквите.

web.mon.bg/bg/1997